

Praha, 26.4.2023

Jakou podobu v zákoně by mělo mít energetické společenství a v jaké míře umožnit zákazníkům sdílení jím vyrobenou elektřinu z OZE s dalšími.

Stanovisko Komory obnovitelných zdrojů energie, 26.4.2023

Situace:

- MPO připravilo v rychlém sledu v pořadí druhou novelu energetického zákona LexOZE II,
- jejím hlavním cílem je rozvoj decentrální výroby a spotřeby energie z obnovitelných zdrojů a zvyšování energetické soběstačnosti,
- umožňuje zákazníkovi využívat jím vyrobenou a nespotřebovanou elektřinu z OZE v jeho jiném odběrném místě (např. chalupa-byt),
- novela definuje dva typy energetických společenství, jejich práva a povinnosti,
- upravuje Elektroenergetické datové centrum, které zajistí digitalizaci elektroenergetického trhu,
- Legislativní rada vlády návrh novely zákona projednala, přerušila jednání a požádala předkladatele MPO o dopracování. Návrhu vyčítá zejména složitost, nesrozumitelnost a nejednoznačnost, nedostatečnost vymezení aktivního zákazníka (společně jednajících aktivních zákazníků), nedostatečné místní zakotvení společenství, nedostatečné vymezení sdílení, atd.,
- věcná debata o finální podobě novely se vede zejména ve dvou tématech: zda a jak vymežit územní působnost a velikost energetických společenství a v jakém rozsahu bude umožněno zákazníkovi sdílet jím vyrobenou elektřinu z OZE se sebou samým (jiné odběrné místo) a s jinými zákazníky¹,
- Komora OZE se opírá o desítky let zkušeností s využíváním obnovitelných zdrojů energie, o podrobnou znalost evropského rámce komunitní energetiky a o spoluautorství na modelu Pražského společenství obnovitelné energie. Považujeme proto za přínosné podělit se s diskutujícími o názor Komory OZE na tato dvě horká témata,
- většinová shoda na následujících dvou diskutovaných principech podle našeho názoru odblokuje zamrzlé legislativní práce na novele zákona a umožní, aby zákon byl projednán včas, věříme stále s účinností od 1.1.2024.

---

¹ Čl. 15 Aktivní zákazníci, Směrnice (EU) o 2019/944 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou

1) Sdílení elektřiny z OZE mezi aktivními zákazníky

MPO v prvních návrzích novely zákona princip aktivního zákazníka/společně jednajících aktivních zákazníků a možnost jejich sdílení elektřiny navrhovalo, ve finálním znění návrhu zákona však tuto oblast významně omezilo. Konkrétně, zrušilo definice aktivního zákazníka a společně jednajících aktivních zákazníků a jejich právo na sdílení elektřiny.

Návrh novely zákona omezuje sdílení (v návrhu jako „odběr“) zákazníka přes distribuční nebo přenosovou soustavu pouze na elektřinu z jím provozované výroby elektřiny do jiného jeho odběrného místa, v případě výrobce v odběrném místě jím ovládané osoby. To znamená, že se musí jednat o jednu a tutéž fyzickou osobu, která sdílí například z výroby na jí vlastněné chalupě do jejího jiného odběrného místa. Není umožněno sdílení v rámci společně jednajících (aktivních) zákazníků, např. mezi příbuznými v řadě přímé a manželi. Nebo mezi sousedy v obci, nebo mezi trvalým bydlištěm a provozovnou atd.

Dle MPO je možnost sdílení umožněna, ale vyžaduje založení energetického společenství/společenství pro OZE. Takový přístup v době snižování administrativní zátěže považujeme za nepřijatelný (pomíjíme věcnou nelogičnost).

Navíc, takové omezení sdílení je v rozporu s nejnovějším návrhem Evropská komise ze dne 14.3.2023, které mění směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/944 ze dne 5. června 2019 o společných pravidlech pro vnitřní trh s elektřinou². V čl. 2, bodu (10a) poprvé definuje sdílení energie, *kterým se rozumí vlastní spotřeba energie z obnovitelných zdrojů aktivními zákazníky mezi sebou*. Nový článek (15a) Právo na sdílení energie v odst. 1. uvádí: „*Všechny domácnosti, malé a střední podniky a veřejné orgány mají právo účastnit se sdílení energie jako aktivní zákazníci*“.

V Důvodové zprávě Komise uvádí: *Návrh posílí postavení spotřebitelů tím, že vytvoří právo na přímé sdílení energie z obnovitelných zdrojů, aniž by bylo nutné vytvářet energetická společenství. Větší sdílení energie (např. sdílení přebytečné solární energie na střeše se sousedem) může zlepšit využívání levné obnovitelné energie a poskytnout lepší přístup k přímému využívání obnovitelné energie spotřebitelům, kteří by jinak takový přístup neměli.*

S ohledem na uvedené Komora OZE po prodiskutování s předkladatelem novely zákona a zástupci Českého sdružení regulovaných elektroenergetických společností (ČESRES) považuje za správné, **aby sdílení zákazníka bylo rozšířeno alespoň s omezením do maximálního počtu deseti odběrných/předávacích míst**. Takovou úpravu pokládáme za první krok zavádějící princip sdílení (aktivního) zákazníka a předpokládáme, že s projednáváním návrhu Evropské komise obsahujícího čl. 15a) Právo na sdílení, bude tento institut postupně rozšířen.

2) Vymezení územní působnosti energetického společenství a omezení počtu jeho členů

---

² <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0148>

Základním principem fungování energetických společenství je spolupráce jeho členů na úrovni komunity. Společenství by proto mělo vznikat zesponu, iniciativou jeho zakládajících členů a postupně by se mělo rozšiřovat o další členy.

Členové by se měli pokud možno znát a měli by se na založení a fungování společenství aktivně podílet. Aktivně znamená fyzicky, nikoli virtuálně. Měli by proto bydlet anebo mít provozovnu v blízkosti zakládaného společenství.

Směrnice o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů³ popisuje jednoznačně, že projektů v oblasti energie z obnovitelných zdrojů se účastní místní občané a místní orgány prostřednictvím společenství pro obnovitelné energie⁴. Lokální účast občanů má přispět k akceptaci energie z OZE na místní úrovni a podpořit místní investice.

Komora OZE od počátku diskuse nad komunitní energetikou sleduje s obavami snahu několika aktérů pojmout model energetického společenství v ČR jako obchodní model, kde skutečná blízkost jeho členů bude nahrazena blízkostí virtuální. Je přitom bez jakýchkoli pochyb, že umožní-li novela zákona působnost energetického společenství na území celé České republiky, dojde k popření principu komunitní spolupráce a v podstatě by se jednalo o paralelní obchodní model, který by konkuroval klasickému vztahu výrobce / obchodník / zákazník.

Obavy ze zneužití modelu komunitní energetiky měli i Evropská komise a Evropský parlament, když do příslušných směrnic začlenili princip, který neumožňuje společností, jejichž primární oblastí ekonomické činnosti je energetika, energetická společenství kontrolovat. Zákodárce zjevně nenapadlo, že zneužití modelu energetických společenství může být lákavé i pro jiné než energetické subjekty. Tlak na prosazení byznysového modelu energetických komunit tak paradoxně v České republice nepochází od energetických firem, ale od některých zastánců komunitní energetiky. Je povinností zákonodárce předcházet či alespoň minimalizovat riziko zneužití zákona, v tomto případě nového institutu energetických společenství. A to i s ohledem na zkušenosti z poslední doby s tzv. "energošmejdy".

Vedle značného rizika s využitím nekalých praktik zde existuje riziko, že vznikne quasi-energetické společenství vytvořené výrobcem a jeho zákazníky, kteří by se však na činnosti společenství nebudou fakticky podílet. De facto se bude jednat o obchodní model dodávky zelené elektřiny zákazníkům, schovaný pod energetické společenství a zvýhodněný oproti standardnímu obchodnímu modelu.

Proto Komora OZE od počátku prací na novele LexOZE II navrhovala energetické společenství v § 20b), odst. 3 územně vymezit tak, aby jeho územní působnost byla omezena územím obce a obcí přímo sousedících, ve kterém se nachází obnovitelný zdroj provozovaný společenstvím nebo jeho členem.

S ohledem na uvedené Komora OZE po prodiskutování s předkladatelem novely zákona a zástupci Českého sdružení regulovaných elektroenergetických společností (ČESRES) považuje za této situace vhodné řešení omezit územní působnost energetických společenství hranicemi obcí s rozšířenou působností (ORP). Těch je v ČR celkem 205, jejich spádová území tvoří nižší desítky obcí. Uvědomujeme si negativa administrativního vymezení hranicí ORP, které neumožní rozvinout přirozenou spolupráci např. již

³ Směrnice (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů

⁴ Čl. (70) Preambule Směrnice (EU) 2018/2001 o podpoře využívání energie z obnovitelných zdrojů

existujícímu spolku obcí, jehož hranice překračují území ORP. Přesto, považujeme v etapě zakládání energetických společenství toto územní vymezení za podstatně bezpečnější než územní vymezení žádné. Do debaty nabízíme nadále náš výše popsany návrh územního vymezení energetického společenství, který by umožnil přirozenou spolupráci sousedících obcí a odstranil nedostatek navrhovaného modelu na bázi ORP. Možností je i přistoupit k principu otevření hranic ORP pro sousedící obce s časovým odstupem, po získání zkušeností se zakládáním a fungováním energetických společenství.

Ministerstvo průmyslu a obchodu zvažuje vymezení působnosti energetického společenství i druhým principem: omezit počet členů společenství na jeden tisíc. Komora OZE se společně se Střediskem pro efektivní využívání energie (SEVEN) podílela na vytvoření modelu Pražského společenství obnovitelných zdrojů a potvrzujeme, že ambicí Pražského společenství je realizace nižších desítek tisíc instalací FVE na střechách. Omezení na jeden tisíc členů společenství by v budoucnosti podvázalo rozvoj Společenství.

Za řešení bychom považovali omezení limitem celkem 10,000 členů obecně a u měst s počtem obyvatel nad 100,000 (celkem 6 měst) dáváme k úvaze zvýšení limitu na 20,000 členů.

Štěpán Chalupa, předseda